

Od slovesa ke jménu a předložkám

Departicipiální formy v češtině: forma, funkce, konkurence

Olga Richterová

Abstrakt

Práce podává celkový přehled o chování departicipiálních forem typu *vedoucí, cestující, fungující* v současné psané češtině (jinde nazývaných též participiální adjektiva, deverbální adjektiva nebo odvozeniny přechodníku přítomného). Hlavním tématem práce je slovnědruhová příslušnost zkoumaných výrazů, definovaná mnohostí funkcí, jež departicipiální formy plní, a z toho vyplývající závěry např. právě pro korpusové značkování. Nejvýraznějším cílem práce je popis verbálního, substantivního, adjektivního a případně i prepozičního chování zkoumaných forem.

Těžištěm analýzy je popis té nejfrekventovanější z daných forem, lemmatu *vedoucí*, resp. sousloví *vedoucí k*. Zachovaná slovesná předložková valence pak byla v práci identifikována jako jedno z kritérií možné prepozicionalizace těchto forem. V důsledku absence spolehlivého tagování se práce opírá především o manuální analýzy náhodných korpusových vzorků, dále též inovativně využívá nástroj p-kolokace založený na mírách zvaných 'obligatornost' a 'proximita'.

Dále se práce věnuje specifičnosti textových typů a žánrů a nutnosti dbát na identifikaci víceslovných jednotek, které tvoří významový celek – např. právě pomocí nástroje p-kolokace.

Pro určení významu konkrétních forem jsou využívány i poznatky kontrastivní lingvistiky a translologie, včetně analýzy překladových ekvivalentů, a práce zmiňuje paralely pozorovaných jevů se současnou psanou angličtinou a němčinou.